

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא פ"ב דתרומוס ה"א ותוספתא חלה פ"ב ה"ט], (ב) [תוספתא כלים ב"ק פ"א ה"ה], (ג) [תוספתא פ"ד מ"א], (ד) [לשיל ב"א], (ה) [בבליקטולס לתלך כ"ו גוס בתרגום יומאן וירושלמי לתלך כ"ו ע"ש וע' גירסת הערוך בערך סמנים], (ו) דברי המוס' תמוה ע"ן רש קדושין, וע' מהרש"א, (ז) ש"ך לע"ב, (ח) [וע' תוספתא ע"ז כ"א ד"ה כיבוש].

גליון הש"ס

גמ' ת"ר בשלשה ע' ע"ן דף כ"א ע"א תוס' ד"ה קספר:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מביע לכו לנסון וכו' לז' מורחא ארץ ישראל הוא דלא תימא: (ב) ד"ה והמנחל וכו' כמנחל מחרצה לארץ:

מוסף תוספות

א. כמו ת"ק. תוס' הרא"ש. ב. וכל ששופע ויורד מטורי אמנון ולפנים דהיינו לצד מזרח הוי ארץ ישראל, ומטורא ולחוף דהיינו לצד מערב הוי חו"ל. תוס' הרא"ש. ג. ואפי' עד אוקיינוס בדמוכח. תוס' הרא"ש. ד. ובשביעית. תוס' הרא"ש. ה. שאנו מתפללים כנגד מזרח. תוס' הרא"ש. ו. כדאמר 'הרב' דרכים כבשום עולי מצרים וכו'. תוס' הרא"ש. ז. עדיף לה' לענין עבדים מלענין גיטין. תוס' הרא"ש. ח. דעדיף עכו לענין גיטין מלענין עבדים. תוס' הרא"ש וע' ט. לא היה לו רשות לכבוש חוצה לארץ. תוס' ע"ז כ"א. ד"ה כיבוש. י. כשכבש דוד את ארם נהרם וארם צובה אמר לו הקב"ה. תוס' ע"ז כ"א. ד"ה כיבוש וכו'. תוס' הרא"ש ב"ה את לשון המלך של הספרי. י"א. ומכאן יצא לרבותינו המחלוקת בסוריא שקורין אותה כיבוש יחיד והטעם כי דוד כבש אותה ברצון נפשו שלא שאל באורם ותומכם ע"ז נמלך בסנהדרין. רמב"ן על התורה סוף פרשת עקב.

העושה לצרות. כלומר מפני שהיא מהלכת כל שעה: **דלא מפסיק אוריא.** בין ספינה לארץ אין שום אור וימא כארעא סמיכתא דמו: **רב נחמן בר יצחק אמר.** הנך מתנייתא דהמביא גט אי צנחית דל"י: **כולי עלמא לא פליגי.** דכאך ישראל יניהו ואע"ג דאין ספינה גוששת דטעמא דגט לא משום יציקה מן הקרקע הוא כמעשה וכשביעית הילכך לא שגא נהר ולא שגא יבשה: **כי פליגי ציס הגדול.** שהוא תחום מערבו של ארץ ישראל ופליגי תנאי איכא למאן דאמר שפת הים הוא גבול ויס גופיה לאו א"י הוא ואיכא למאן דאמר ים גופיה מארץ ישראל: **איוויה ארץ.** מקצוע כפונת מערבית של ארץ ישראל הר ההר ובתרגום ירושלמי מתרגם הר ההר טורי אמנון וכתיב (במדבר ל"ד) זה יהיה לכם גבול כפון מן הים הגדול תמאן לכם הר ההר ש"מ הר ההר מקצוע ציס וההר גבול כפוני לארץ ישראל הוא וסתר הרים משופעים הם ויס ששופעו רחב כמהלך יום או יומים וקאמר תנא מהיכן היא הארץ מרגל ההר או מראשו: **כל ששופע ויורד מטורי אמנון ולפנים.** לז' ארץ ישראל דהיינו לז' דרום הוי ארץ ישראל דגובה ההר הוא הגבול: **מטורי אמנון ולחוף.** לז' כפון חוצה לארץ: **והנסין צנים.** א"י הים שצמערב רואין אותן כו': **נחל מצרים.** הוא תחום ארץ ישראל צמקצוע מערבית דרומית ומחוצר לים הגדול דכתיב בגבול נגב (שם) ונסב הגבול מעצמון נחלה מצרים והיו מולאחיו הימנה. נמלאת ארץ ישראל צין הר ההר לנחל מצרים זה ממערבית כפונת וזה מדרומית מערבית והים צמערב ויס מקום שהים נכנס לתוך ארץ ישראל מהלך ימים רבים צין הר ההר נחל מצרים וצלוה כניסה ים נסין והן מתפשטין למערב לתוך הים חוף מצין מקצועות תחומי ארץ ישראל שהן הר ההר ונחל מצרים הלכך רואין כאלו חוט מתוח מסוף הר ההר צמערבו עד נחל מצרים ולפנים כו': ר' יהודה אומר. כל הים ארץ ישראל היא ומן החוט ולפנים כו': ר' יצחק אומר. כל הים שנגד אור של ארץ ישראל ואפי' עד אוקיינוס למערב שהוא צוק העולם הרי הוא כאל"ש שאלמר (שם) ים הגדול וגבול הוי וגבול קרא ימירא הוא למימר דאף רוחם הים בכלל התחום: **והנסין שצנדיין כו'.** כלומר ואם יש לנו לחלק צנסין לא לז' מערב יש חלוק אלא לז' כפון ולז' דרום שיש נסין צים מתפשטין לאורך הים לזפון ולדרום עד שגיעין ומושיין חוף מכנגד א"י ויס ראו למתוח החוט ממזרח למערב ולהבדיל מה שנגד אור א"י ומה שנגד אור חוצה לארץ: **ורואין כאלו חוט מתוח מקפולוריא.** עיר היושבת בחודו של הר ההר בראש גבוה שהוא תחום כפוני: **ועד ים אוקיינוס.** שהוא צוק העולם למערב ומנחל מצרים עד ים אוקיינוס: **מן החוט ולפנים.** לז' חצירו דהיינו לפנים כלומר צין שני החוטין הוו הנסין ארץ ישראל. והוא הדין למים ונסין דנקט משום דחורשין וחורשין צים וחייצין צמערב ובשביעית. והנך מרמי מתנייתא דלעיל פליגי שנכתב הגט צים הגדול להלן מחוט המתוח מטורי אמנון עד נחל מצרים מאן דאמר כמביא צאך ישראל רבי יהודה היא דאמר כל שנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ ישראל ואיך כרבנן: **מיציעי להו לנסין.** דמן החוט ולפנים לז' מזרחי (ב) דלא תימא שפת הים הוא הגבול ואפי' צמקום שהוא מתפשט ונכנס לתוך צין שני מקצועות התחומין: **לא כריכי קרא.** כיון שצמך התחומין הם: **סוריא.** היא ארם צובה וכבשה דוד והסופיה על ארץ ישראל: **כמוכר בחוצה לארץ.** ומנן לקמן (דף מג.) המוכר עבדו לחוצה לארץ יא' למירות דקנסין ללוקח משום דעבד שייך בנזואת ואסור לאלת מארץ לחוצה לארץ. סוריא לצפונה של ארץ ישראל להלן מעכו: **לגישין א"ן.** משום דצקאין לשמה או שכימי לקיימיה: **לעבדים לא.** דלאו מארץ ישראל היא: **עפרה עמא.** שגורי עליה. ואף גב דספירא ליה להאי תנא כיבוש יחיד שמיא כיבוש דקתני חייבת צמערב אפילו הכי גזור עליה: **והמביא גט מסוריא.** לארץ ישראל כמביא (ט) בחוצה לארץ דלא שכימי שיימתא: **והרואה ליכנס לה בעברה נכנס.** מה שאין כן צאך העמים. ולקמיה מפרש מאי היא:

המביא גט פרק ראשון גיטין

ח.

כל ששופע ויורד מטורי אמנון. פ"י צקוטטרס מטורי אמנון ולפנים דהיינו לז' דרום ארץ ישראל ולחוף לז' כפון חוצה לארץ וקשה לר"י דל"כ אמאי נקט רבי יהודה קפולוריא הוה ליה למימר רואין כאלו חוט מתוח מטורי אמנון עד אוקיינוס^א כיון דתנא קמא נמי לניין גבול כפוני של ארץ ישראל קאמי וגרסא לר"י דטורי אמנון משמעת ויורד לז' מזרח ולז' מערב וחודו של הר הוא הגבול מערבי של ארץ ישראל^ב והנסין צנים רואין כאלו חוט מתוח מטורי אמנון כלומר מחודו של הר עד נחל מצרים וקפולוריא לרבי יהודה אמי לניין נסין שצנדיין א"י וגרסא לר"י דתנא דאמר לרש"י לפרש כן דכתיב וזה יהיה לכם גבול כפון מן הים הגדול תמאן לכם הר ההר^ג ומתרגמין הר ההר טורי אמנון אלמא הכתוב בא לניין גבול כפוני ומיאו יכול להיות שההר מקצוע כפוני מערבית אלז' משפע ויורד לז' מזרח: **רבי יהודה אומר כל שצמערב ארץ ישראל כו'.** שאל רבני פטר לר"ת דזמן הזה היה להחייב לר' יהודה צמערב^ד שאנו צמערב של ארץ ישראל^ה והשיב דלא קיימא לן כרבי יהודה אלז' קשה ובי ר' יהודה היה מכיר ככל ארץ ישראל שעד אוקיינוס שכולם היו צקאין לשמה או שעדים מליון לקיימם שאין צריך לומר צפני נכתב לכך י"ל דלא כצו הכל עולי צנל^ו אי נמי דפירש צקוטטרס דכל שנגד ארץ ישראל דהיינו כל הים שנגד ארץ ישראל דלא איירי ציבשה שעד אוקיינוס אלז' צנסין צנים הגדול דווקא דכתיב (יהושע ה) עד ים הגדול מנחל השמש יהיה גבולכם ומכני (שמות כג) וסתי את גבולך מים סוף ועד ים פלשתים וממדבר עד הנהר פירוש ים סוף לז' דרום ים פלשתים לז' מערב מדבר למזרח נהר פרט לז' כפון ועוד י"ל שהיה ידוע שהיו כולם צקאין לשמה לפי שהיה ידוע להם עד היכן ישראל עומדין ומשם ואילך לא היו ישראל עד סוף העולם כדאמרין צוק מנחות (דף קי.) מזור כלפי מערב ומקטריגני כלפי מזרח אין מכירין לא ישראל ולא אציהם שצמשים: **המוכר עבדו לסוריא מהו.** אין לומר דצנט פשיטא להו דהוי בחוצה לארץ דתנינא צמקון וצענד מיציעא להו דלס כו' הוי צצרתם אפכא ממה דפשיטא ליה לר' חייא בר אבא^ז: **בשלשן דרבים שוותה סוריא כו'.** נקט [שלשה] לשון זכר אע"ג דסוריא לשון נקבה משום דעבד וגט הוי לשון זכר: **ב"ב"ש יחיד.** פ"י צקוטט' שלא היו לשם כל ישראל ביחד כמו צבידוס יהושע וכבשה ללוקח כולם אלז' דוד לא כבש אלא ללוקח אלז' צספרי מפרש טעם אחר צוק פרשת והיה עקב (יא ד) דמשמע לפי שלא היתה עדיין כל א"י כבשה^ח כדאמר התם^ט סמון לפלטורא שלך לא הורשת פירוש יצושי שהיה סמון לירושלים ואחיה הולך וכובש ארם נהרים וארם צובה^י אלז' אחר שכל א"י כבשוהו דריש התם מדכתיב (דברים יא) כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם וגו' שכל מה שהיו כובשים מחו"ל היה קדוש ואפילו יחידים:

עין משפט
גר מצוה

ל"ב א מ"י פ"ז מהל' גירושין הלכה י':
ל"ג ב מ"י פ"א מהל' תרומות הלכה ז':
ג [מ"י] שם פ"ז מהל' גירושין הלכה י':
ל"ד ד מ"י פ"א מהל' עדים הל' ד סמג ע"ן פו טו"ש ע"ד סי' רסו סעיף פב:
ל"ה ה מ"י פ"א מהל' טומאת מת הל' ו:
ל"ו ו מ"י פ"ז מהל' גירושין הלכה י' ופ"א קהללות תרומות הל' ז ח:
ל"ז ז מ"י פ"א מהל' תרומות הל' ד והל' טו:
ל"ח ח מ"י פ"א מהל' טומאת מת הל' ו:
טומאת מת הל' ו:

תורה אור השלם

י. וגבול ים וזהו כלם הים הגדול וגבול וזה ידעה כלם גבול ים:
במדבר לד ו